

VERZEKERINGEN

gekoppeld aan het
KREDIET

bij de N.V.

Centrale Hypotheek- & Verzekeringskas

onderneming beheerst door K.B. 42 van 15 december 1934

GULDENVLIESLAAN, 83, BRUSSEL

Beleggingen op hypotheek zonder voorheffing

Snel, trouw en goed

bediend bij de

GROENINGHE DRUKKERIJ

Budastraat, 56, KORTRIJK — Tel. (056) 240.77

Boeken en tijdschriften, precisiewerk, kleurendruk,
mechanische boekbinderij, alle handelsdrukwerk.

*

Wie er eens kwam, komt er nog

Mededelingenblad van het

V.V.A.

(Voorheen A.V.O.H.V.)

Huldenummer

Prof. Dr. H. J. Van de Wijer

Huldegroet namens het V.V.A.

Dr. K. Goddeeris

Het wetenschappelijk werk van Prof. Dr. H. J.
Van de Wijer

Prof. Dr. H. Draye

De activiteit van Prof. Dr. H. J. Van de Wijer
op Vlaams gebied en meer in het bijzonder
in het K.V.O.H.V.

Dr. J. Lebeer

ZUIGELINGEN-EN DIETVOEDING
VAN EIGEN BODEM
HOOGSTE KWALITEIT

gracilac

volle gezuurde melk
voor zuigelingen

premalac

half-afgeroomde
gezuurde melk
voor zuigelingen

Diédex

voedingsuiker

annalac

zoutloze half-vette melk

desal

zoutloze melk voor
toekomstige moeders

plenolac

volle melk

DIADAL N.V. NOSTA
OPWIJK

MEEST MODERNE EN WETENSCHAPPELIJKE DIETVOEDING

J. Plet

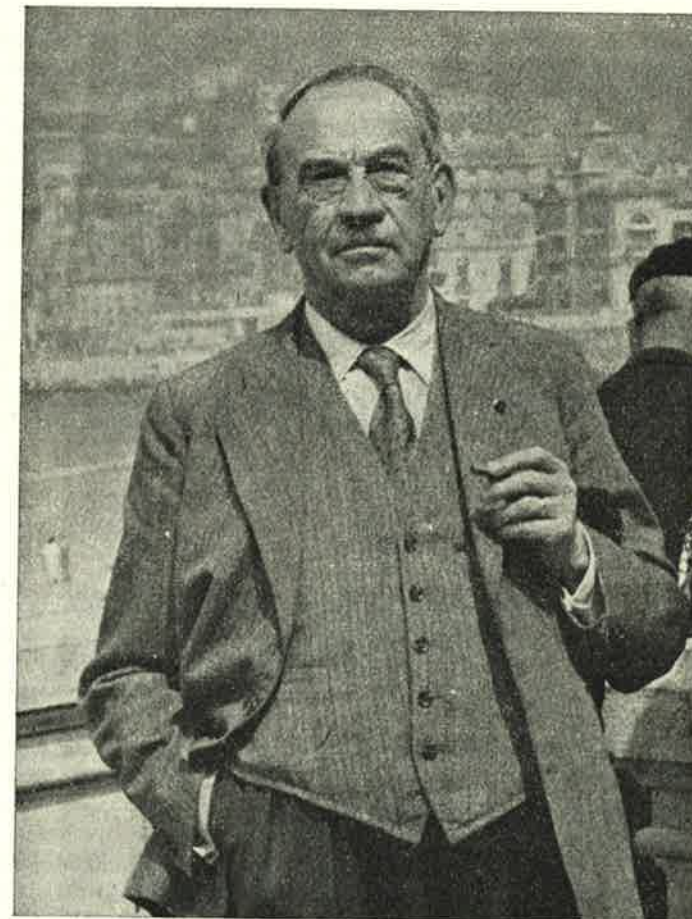
MEDEDELINGENBLAD

VAN HET

VERBOND DER VLAAMSE ACADEMICI

REDAKTIESEKRETARIS: M. Reynders, Vlamingenstraat, 130, Leuven (Tel. 016.238.97)
BEHEER: Sekr. v/h V.V.A., E. Jacquainlaan, 126, BRUSSEL (Tel. 02-18.68.20; P.R. 42.92.38)

Huldenummer Prof. Dr. H. J. Van de Wijer
ter gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag

Zó zag er de tachtigjarige Professor Dr. H. J. VAN DE WIJER
nog uit op de dag zijner huldiging door het V.V.A. te Brussel op 28 april 1963.

Huldegroet namens het V.V.A.

door Dr. K. Goddeeris

Hooggeachte Professor,

Ter gelegenheid van Uw tachtigste verjaardag heeft het V.V.A. de wens uitgedrukt U te huldigen. Het V.V.A. meent aldus U zijn genegenheid en waardering uit te drukken en te beantwoorden aan een eenvoudige plicht van erkentelijkheid voor Uw zeer bijzondere verdiensten ten bate van de wetenschap, de Leuvense Alma Mater, de studenten en de Vlaamse gemeenschap.

*
**

Uw verdiensten zijn inderdaad menigvuldig. Vooreerst op wetenschappelijk en professoraal gebied. Ik vertrouw aan Professor Draye de taak Uw uitgebreide wetenschappelijke activiteit nader toe te lichten. Ik wil alleen beklemtonen dat de ouderdom op U werkelijk geen vat schijnt te hebben. Dag in dag uit zijt U nog aan de arbeid in het Instituut voor Naamkunde... en wie U te Leuven wil aantreffen, richte best zijn schreden rechtstreeks naar dit instituut, waar hij de Professor zal terugvinden, verscholen achter de boeken, bedolven tussen de publicaties, steeds even actief en dynamisch als in vroegere jaren. Als Vlaming zijn wij U dank verschuldigd voor dit wetenschappelijk werk; het verleent aan ons Vlaams-zijn een zeer bijzondere luister.

Vele studentengeneraties werden door U gevormd. Tevens veeleisende gestrengheid en vaderlijke goedheid kenmerken Uw houding tegenover Uw studenten. Deze vormen in de studentengemeenschap de afzonderlijke wereld der germanisten: de vriendschapsbanden zijn er nauwer toegehaald; zij vinden elkaar en hun professoren regelmatig terug in Germania; wellicht draagt de wereld der germanisten de stempel van Uw persoonlijkheid.

*
**

Uw professorale en wetenschappelijke activiteit stellen Uw menigvuldige verdiensten op Vlaams gebied niet in de schaduw. Als erevoorzitter van het K.V.H.V.-Leuven, daarin de taak overnemend van wijlen Professor Scharpé, waart U tijdens de vooroorlogse periode, in soms zeer moeilijke omstandigheden, de trouwe steun en raadgever van het K.V.H.V. Als gewezen voorzitter van het K.V.H.V. '37-'38 herinner ik aan de strijd voor de Vlaamse academien. In die tijd, onder Uw impuls, werden met gunstig gevolg pogingen ondernomen om de afstand te overbruggen tussen studenten en professoren, tussen studenten en academische overheid, opdat studenten en professoraal korps zouden uitgroeien tot een echte universitaire gemeenschap, gebaseerd op voornaamheid, wederzijds respect en wederzijds vertrouwen. Het was de tijd dat het K.V.H.V. de enige overkoepelende, ontzag inboezemende, organisatie was te Leuven, de tijd dat de verbondsvergaderingen en de Vlierbeekfeesten door een 50-tal Vlaamse professoren werden bijgewoond, de tijd van het wederopgerichte Diets Studentenverbond, waar op ingeschakelde faculteitsvergaderingen het woord werd gevoerd door onze Vlaamse professoren, de tijd van de Vlaamse wetenschappelijke kongressen... een programma, dat in de huidige omstandigheden best als

voorbeeld kan gesteld voor de huidige studentengeneraties en het huidige professorenkorps.

Uw activiteit op Vlaams gebied is menigvuldig. Dr Lebeer zal daarover uitweiden. Ik kan toch niet nalaten te verwijzen naar het weekblad «Nieuw Vlaanderen», door U gesticht in 1934, dat in de vooroorlogse periode uitgroeide tot het leidinggevende blad in Vlaanderen, en naar het kongres der Vlaamse Concentratie in juli 1936, door U destijds voorgezeten. Het kongres der Vlaamse Concentratie drukte de wens uit dat, boven de partijen, groeperingen en standen in Vlaanderen, een machtsconcentratie op organische grondslag zou worden ingericht onder de Vlaamse politieke, sociale, economische en kulturele formaties, tot de gemeenschappelijke verdediging van het Vlaamse volksbestaan en het opbouwen van een kristelijke en volkse orde in Vlaanderen. Het kongres was van oordeel, dat de methode van de fragmentaire oplossingen van het Vlaamse vraagstuk had uitgediend, maar dat een geheel van politieke, sociale, economische en kulturele hervormingen moest worden nagestreefd, om Vlaanderen onverminderd te bevestigen in een zelfstandig en nationaal volksleven. Nogmaals een programma, dat in de huidige omstandigheden nog best als voorbeeld kan gesteld voor de huidige partijpolitische groeperingen en huidige machthebbers in België.

*
**

Benevens de zoëven vermelde, noopt een bijzondere reden het V.V.A. U te huldigen ter gelegenheid van Uw tachtigste verjaardag. Het is ons inderdaad gegund in U te begroeten de stichter en eerste voorzitter van onze oudstudentenorganisatie. In maart 1936 werd onder Uw impuls het K.V.O.H.V. gesticht. Door de benaming laat de bedoeling niet aan duidelijkheid te wensen (K.V.H.V.-K.V.O.H.V.): de veelzijdige vorming en opleiding der studenten in de schoot van het K.V.H.V. verder doorvoeren en bestendigen in de schoot van het K.V.O.H.V.. Vandaar o.m. als doelstelling: het daadwerkelijk steunen van de studentenbeweging; het vormen van een leidende organisatie in Vlaanderen, op grond van de academische solidariteit, in dienst van de Vlaamse volksgemeenschap. Dr Lebeer, de trouwe medewerker van het eerste uur, verhaalt meer daarover. Na de oorlog, opdat de verschillende wijsgerige strekkingen zouden opgenomen worden, werd het K.V.O.H.V. omgevormd tot A.V.O.H.V. Ten slotte, een paar jaren geleden, om redenen van taalkundige aard (hoogstudenten zijn thans studenten, oudhoogstudenten zijn thans oudstudenten), en om meer gelijkvormigheid te bewerkstelligen in de benaming der Vlaamse kultuurverenigingen, werd de benaming A.V.O.H.V. gewijzigd in V.V.A. Deze nieuwe benaming V.V.A., moet U nauw aan het hart liggen: uit met U destijds gevoerde gesprekken bleek dat het Uw bedoeling was de gewenste universitaire gemeenschap tussen studenten en professorenkorps verder uit te breiden tot de oudstudenten, opdat de samenwerking tussen studenten, oudstudenten en professoren werkelijk zou mogen uitgroeien tot een echte academische verbondenheid, tot een echt Vlaams academisch verbond.

*
**

Om al deze redenen hebben wij U deze huldiging opgelegd. Beschouw in deze huldiging de diepgemeende uiting van onze erkentelijkheid en van onze genegenheid. Ter gelegenheid van Uw tachtigste verjaardag wens ik U namens het V.V.A. dat Vlaanderen, dat de Leuvense Alma Mater, dat studenten en oudstudenten U nog menig jaar mogen behouden, even actief en dynamisch ten bate van de wetenschap en de Vlaamse gemeenschap. Als herinnering aan deze dag bieden wij U Uw geschilderd portret aan; dit weze voor U, voor Mevrouw, voor Uw kinderen en kleinkinderen, een blijvend getuigenis van onze erkentelijke genegenheid.

Het wetenschappelijk werk van Prof. Dr. H.J. Van de Wijer

door Prof. Dr. H. Draye

Dat het Verbond der Vlaamse Academici, de voortzetting van het « Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond » de stichter van dit laatste, Prof. Dr. H.J. Van de Wijer, wil huldigen naar aanleiding van zijn aanstaande tachtigste verjaardag, is een gelukkig initiatief. Het Verbond der Vlaamse Academici wil inderdaad, in nog ruimere mate dan het K.V.O.H.V., onder de Vlaamse academici het « verzamelen blazen » en de « concentratie » verwezenlijken, die de Jubilaris vóór het begin van de tweede wereldoorlog heeft beoogd. Hierover zal Dr. J. Lebeer op bevoegde wijze spreken. Mij werd gevraagd het wetenschappelijk werk van Professor Van de Wijer in het kort te belichten en ik heb dit zeer graag aanvaard, omdat mij aldus de gelegenheid geboden wordt om mijn dankbaarheid uit te drukken tegenover mijn Leuvense leermeester, aan wie ik veel te danken heb. Ook de vele germanisten die de colleges van de Jubilaris gedurende de lange jaren van zijn hoogleraarschap aan de Leuvense Alma Mater hebben gevolgd, zullen ongetwijfeld instemmen met dit huldebetoen.

Naar het bekende woord van de Leidse en Leuvense hoogleraar Justus Lipsius moet de professor « legere, docere, scribere et cetera tranquillum et ab actione remotum esse ». Als student aan het O. L. Vrouwcollege te Tienen en als student in de Germaanse Filologie te Leuven, van 1901 tot 1905, heeft Van de Wijer zich op zijn levenstaak voorbereid door in stilte hard te werken. Onder de leraren van de jongstudent Van de Wijer te Tienen was wijlen Pierre Schammel, een Luxemburger van herkomst, met het onderwijs van de wiskundige vakken en tevens met de taallessen Duits belast. Als gepensioneerd leraar heeft de goede man, die destijds te Diest woonachtig was, mij eveneens doorheen de moeilijkheden van de Duitse grammatika geleid en mij op een onbehaakt ogenblik de college-uitslagen van zijn oud-leerling Van de Wijer getoond. Hieruit bleek dat deze net zo goed ingenieur had kunnen worden als filoloog, want in beide studierichtingen was hij schitterend. Gelukkig is Van de Wijer germanist geworden ! Zijn exact wiskundig gerichte geest heeft inderdaad voor de positieve wetmatigheid van klankwetten van de Junggrammatiker, een meer dan gewoon begrip getoond. Te Leuven studeerde Van de Wijer bij de hoogleraren W. Bang, C. Lecoutere, P. Alberdingk Thijm, Ph. Colinet, L. Scharpé en J. de Cock. Vooral van de eerstgenoemde, professor Bang Kaup, de uitgever van de « Materialien zur Kunde des älteren englischen Dramas » leerde Van de Wijer de onverbiddelijke filologische acribie, de angstvallige precisie, de zin voor het detail en vooral de niets ontziende werklust. Prof. Bang Kaup, — de germanisten noemden hem oneerbiedig « die blonde Bestie » — was een uitstekend geleerde : hij doceerde, ofschoon Duitser, vooral Engelse Filologie en beoefende de « Gründlichkeit » op een zó onovertroffen wijze dat zelfs een door het bezoek van een vlieg onduidelijk geworden letterteken, als dusdanig werd aangestipt in zijn tekstuitgaven ! Toch behandelde Van de Wijer in zijn doctorale dissertatie een Nederlands onderwerp, nl. de « Geschiedenis der Nederlandsche spelling in de 16^e en 17^e eeuw », waarop hij in oktober 1905 promoveerde. Een samenvatting van deze onuitgegeven studie vindt men in de Handelingen van het 32^e Taal- en Letterkundig Congres, gehouden te Antwerpen in 1912. Uit zijn studietijd dateert de latere belangstelling van Dr. Van de

Wijer voor de spellingsvraagstukken in verband met de Vlaamse gemeentenamen, de straatnaamgeving en de nomenclatuur op de militaire kaarten.

De jonge doctor was na zijn promotie een tijdlang als leraar werkzaam aan het H. Drievuldigheidscollege te Leuven, daarna aan het gemeentelijk college te Nijvel en werd, in oktober 1906, benoemd tot leraar aan het Koninklijk Atheneum te Brugge, waar hij Julius Sabbe opvolgde. Inmiddels nam Dr. Van de Wijer deel aan de Wedstrijd voor Reisbeurzen en, al moest hij het afleggen tegen zijn vriend Dr. Jozef Goossenaerts in de rangschikking, toch kon hij in 1907-1908 te Cambridge gaan studeren bij geleerden als W.W. Skeat, de auteur van het English Etymological Dictionary, A. J. Wyatt, K. Breul en C. Braunholz, waarna hij, in 1908-1909 te Berlijn onder leiding van G. Roethe en A. Brandl zijn all-round germanistische filologische vorming kon voltooien. Hij fungeerde er tevens als eerste lector voor Nederlandse taal- en letterkunde.

Tijdens zijn leraarschap te Brugge knoopte Dr. Van de Wijer kennis aan met de even ijverige als bescheiden klerk bij het Provinciaal Bestuur van West-Vlaanderen, wijlen Karel De Flou, die onverpoosd materiaal verzamelde voor zijn « Woordenboek der Toponymie van westelijk Vlaanderen... », waarvan de 18 boekdelen door de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde werden uitgegeven (1914-1938). Aan Karel de Flou, die de Leuvense Universiteit terecht heeft opgenomen onder haar ere-doctors, en die te Brugge op 4 november 1928 op schitterende wijze gehuldigd werd, heeft de jonge hoogleraar zijn plan voor de wetenschappelijke beoefening der Vlaamse Toponymie te danken. Einde 1918 werd Dr. Van de Wijer, op voorstel van de grote opvolger van Prof. Bang, Monseigneur H. de Vocht († 1962), tot docent en in 1920 tot gewoon hoogleraar aan de Katholieke Universiteit te Leuven benoemd. Zijn leeropdracht was veelomvattend : Prof. Van de Wijer doceerde de Vergelijkende Spraakkunst der Germaanse talen, het Gotisch, de Historische Spraakkunst van het Duits, de Grondige Verklaring van Duitse Schrijvers (Middelleeuwen), de Filologische Oefeningen over het Duits (colleges die hij van Prof. W. Bang, Prof. L. Scharpé en Prof. J. de Cock had overgenomen bij zijn aanstelling tot docent) ; in 1920 werd hij bovendien belast met de cursus Historische Spraakkunst van het Nederlands, die Prof. C. Lecoutere niet verder kon doceren. Aan het Hoger Handelsinstituut der Universiteit werd Prof. Van de Wijer de docent Duits in de Sectie der Moderne Talen. Comparatist, neerlandicus, alemanist : wie zou het alles samen kunnen zijn ?

Professor Van de Wijer heeft van 1919 tot aan zijn emeritaat in 1954 op de hem eigen zeer persoonlijke wijze al de genoemde vakken gedoceerd. In zijn colleges was hij alles behalve de klassieke docent : vliegensvlug, en in de grootste wanorde, verschenen de besproken taalkundige vormen op het bord om weer even vlug te worden uitgewist. Notities nemen was een krachttoer, want, samen met het diktaat, moest men steeds op de vele incidentele vragen een antwoord kunnen geven, en dit antwoord mocht niet te lang uitblijven. Vóór, vaak tijdens, en steeds na de les rookte Professor Van de Wijer een geurige Jubilé-sigarillo, en ook deze activiteit verliep zeer vlug. Ik meen dat vele studenten van de nerveuse colleges van Professor Van de Wijer maar weinig hebben gesnapt — er zijn nog steeds studenten die door de Germaanse Filologie worden aangetrokken in de waan dat filologie en letterkundige genieting synoniem zijn — en dat de meeste studenten, aan de hand van de collegescripties van enkele taalkundig begaafde rari nantes, of van een handboek, uit hun eigen nota's zijn wijs geraakt met het oog op het examen. Dit laatste was door iedereen gevreesd, want het duurde lang en het was helemaal niet gemakkelijk... Maar wanneer de examinerator opmerkte dat de kandidaat een ernstige poging had gedaan om de stof te assimileren, was hij mild bij de kwotering. « C'est l'effort qui compte »

kon men verhoppen, want meestal viel het nogal mee. Honderden germanisten zijn immers door het gevreesd examen heengeraakt en bij de deliberaties « reserveerde » Professor Van de Wijer vaak zijn oordeel, tot alle mede-beoordelende collega's hun cijfers hadden bekend gemaakt en vaak heeft zijn goed hart bij het uitspreken van zijn examen-cijfers gezegevierd over zijn kritisch oordeel...

In 1925 heeft Professor Van de Wijer de « Vlaamsche Toponymische Vereniging » in het leven geroepen en met de steun van *Mgr. Ladenze* zaliger, het « Instituut voor Vlaamsche Toponymie » gesticht « om de samenwerking van alle belangstellenden op het gebied der plaatsnaamkunde te bevorderen ». Aangemoedigd door het voorbeeld van K. de Flou, de eerste voorzitter van de Vla. Top. Vereniging, heeft de Jubilaris vooraf getracht een uitgebreide naamkundige documentatie voor de Vlaamse steden en gemeenten te verzamelen, en hierbij zijn de meer dan honderd germanisten, die sinds 1925 hun doctorale dissertatie of hun licentiaatsverhandeling aan de plaatsnamen van hun geboorteplaats of -streek hebben gewijd, de beste medewerkers van het Instituut geweest. Voor de wetenschappelijke studie van het ingeschuurd materiaal heeft Prof. Van de Wijer in het Instituut een gespecialiseerde bibliotheek tot stand gebracht; in de *Mededelingen van de Vla. Top. Vereniging* heeft hij, vooral in de eerste jaargangen methodologische bijdragen laten verschijnen die de uniforme werkwijze van de aankomende studenten-toponymisten en van de medewerkers bij het toponymisch onderzoek — men denke vooral aan *Prof. J. Mansion* (Luik), *Prof. A. Carmoy* (Leuven), *Dr. K. de Flou*, *Dr. Jan Lindemans* e.a. — blijvend hebben bepaald. Een jaar na het Leuven Instituut ontstond de (later Koninklijke) Commissie voor Toponymie en Dialectologie: de Jubilaris behoorde tot de eerste leden van deze Commissie. Haar oprichting werd aanleiding tot de verdere organisatorische uitbouw van de wetenschappelijke naamkunde: hier moeten worden vermeld de « Bibliographie der Vlaamsche plaatsnaamkunde » door Prof. Van de Wijer opgesteld en in 1928 in de *Handelingen van de Com. voor Top. en Dialectologie* opgenomen (met jaarlijkse aanvullingen in de volgende jaargangen) en de « Inleiding tot de studie van de Vlaamsche plaatsnamen » (1929), een degelijk verzamelwerk van methodologische aard, in samenwerking met de bovengenoemde geleerden uitgegeven door de Jubilaris.

« Onze Vlaamsche gemeentenamen in moderne spelling » (1929) is de titel van een brochure die de lijst van de gemoderniseerde vorm der Vlaamse gemeenten bevat. In 1937 zou de Regering, na een hardnekkige strijd, deze lijst officieel erkennen en aldus een einde stellen aan de tot dan toe geldende archaische en inconsequente spelling van onze Vlaamse gemeentenamen. Het organisatorisch op gang gebrachte toponymisch onderzoek werd nu verder bevorderd door lezingen die de Jubilaris hield in de vergaderingen van de Kon. Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde, waarvan hij in 1928 briefwisselend en in 1933 gewoon lid is geworden; in de sectie Nederlandse taalkunde van de opeenvolgende Vlaamse Filologencongressen, enz. en ook door studiereizen in Duitsland en Engeland in de jaren 1930-1935. Na deze wetenschappelijk vruchtbare periode treedt de politieke en kulturele actie van de Jubilaris op het voorplan: einde 1934 verschijnt « Nieuw Vlaanderen », het door vele uit de hoogte bekeken « Filologenweekblad », dat echter, ondanks alles, tot 1944 heeft stand gehouden en de vooroorlogse Vlaamse beweging uit haar verwarring en verdeeldheid heeft trachten op te tillen tot eensgezinde samenwerking en onderling vertrouwen. Wat Professor Van de Wijer voor « een weekblad dat ik niet noemen zal » heeft geschreven en gewreven, gewikt en gewogen, geamendeerd en gepureerd, gebedeld ook om onafhankelijk te kunnen blijven, weten alleen de vertrouwde medewerkers van de Jubilaris uit die jaren. Lichtpunten zijn er toch ook geweest: het congres der Vlaamse concentratie van 19 juli 1936, de

indrukwekkende lijsten der Beschermden van Nieuw Vlaanderen, maar daarover spreekt dadelijk Dr. J. Lebeer.

In 1940 ontsnapte het « Instituut voor Vlaamsche Toponymie » aan de zinloze verwoesting van de Universiteitsbibliotheek, waar het, na de eerste jaren te zijn gehuisvest in het de Spoelberch-Instituut in de Kraekenstraat, een onderkomen had gevonden. Dank zij de begrijpende zorg van de grote Rector-Magnificus der Leuvense Alma Mater, *Monseigneur H. van Waeyenbergh*, werd de hoogste verdieping van het Instituut voor Pharmacie, in de Van Evenstraat, ter beschikking gesteld van de Naamkunde.

Geleidelijk verruimde het Instituut zijn arbeidsveld in de naoorlogse periode. Men kan deze ontwikkeling als volgt samenvatten:

1. Door het nauwer contact met het « Institut für geschichtliche Landeskunde der Rheinlande » van de Universiteit te Bonn, werd in 1938 de taalgrensstudie, mede op grondslag van de toponymie, opgenomen in de activiteit van het Leuven Instituut.

2. Naar het voorbeeld van de Scandinavische Instituten voor Naamkunde werd, van 1943 af, de studie van de persoonsnamen in het naamkundig onderzoek betrokken en werd in 1947 de benaming « Instituut voor Vlaamse Toponymie » gewijzigd in « Instituut voor Naamkunde ».

3. Door samenwerking met de commissie voor Naamkunde van de Kon. Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam en met de Noordnederlandse vakgenoten, leden van deze nieuwe Commissie, inzonderheid met de grote Noordnederlandse naamkundige, wijlen *Dr. M. Schönfeld*, de eerste voorzitter, en met *Dr. P. J. Meertens*, de secretaris van de genoemde Commissie, werden de « Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven », van 1950 af, tevens het orgaan van de « Commissie voor Naamkunde te Amsterdam », zodat zij thans voor het gehele Nederlandse taalgebied het enig uitsluitend naamkundig tijdschrift geworden zijn. Met zijn 39 jaargangen kan het onder de oudste vaktijdschriften gerekend worden.

4. Dank zij het initiatief van wijlen *Professor Albert Dauzat* werd te Parijs in 1938 het eerste internationaal congres voor naamkunde gehouden. De Jubilaris belichtte er in een lezing « Les études toponymiques en Flandre » de reeds bekomen resultaten op naamkundig gebied. Door de deelnemers aan dit congres werd als eerste votum de noodzakelijkheid onderlijnd « de préparer l'organisation et les statuts d'une Association internationale de toponymie et d'anthroponymie, et de présenter... un rapport sur cette question au deuxième congrès... qui se tiendra à Munich, fin août 1941 ». De tweede wereldoorlog heeft dit congres onmogelijk gemaakt en pas in 1947 werd voor de tweede maal, weer te Parijs, gecongresseerd zonder dat het internationaal organisme tot stand is gekomen.

Naar aanleiding van het 3e Internationaal congres voor Onomastische Wetenschappen, dat in juli 1949 te Brussel werd gehouden, kon het « International Committee of Onomastic Sciences » gesticht worden. Met algemene stemmen werd Prof. Dr. H. J. van de Wijer tot secretaris generaal van dit comité aangesteld.

Op een leeftijd waarop men normaal aan de rust denkt, heeft de Jubilaris, in opdracht van het Comité, de leiding op zich genomen van het studiecetrum dat, op het Instituut voor Naamkunde onder de benaming « International Centre of Onomastics » werd ingericht. Met het oog op de bevordering van internationale samenwerking heeft de Jubilaris het jaarboek « Onoma. Bibliographical and

Documentation Bulletin » uitgegeven, waarvan sinds de 1^e jaargang (1950) thans 10 kloeke boekdelen verschenen zijn. Het « International Committee of Onomastic Sciences », waarin thans nagenoeg 35 landen en taalgebieden vertegenwoordigd zijn, heeft verder door de regelmatig gehouden driejaarlijkse internationale congressen (Uppsala 1952, Salamanca 1955, München 1958, Florence 1961) aan de naamkunde een groter wetenschappelijk aanzien bezorgd, de oprichting van een groot aantal commissies en instituten voor de beoefening van de naamkunde bevorderd, en de naamkundige onderzoekers in een bestendig organisatorisch verband verenigd. Als wetenschappelijk centrum van het « International Committee » heeft het « International Centre of Onomastics » een aanzienlijk aandeel gehad bij de voorbereiding en de leiding van de genoemde internationale samenkomsten. De verdiensten van de Directeur van het Centrum als organisator van het wetenschappelijk onderzoek der eigennamen, werden naar waarde geschat toen hem, naar aanleiding van het Congres te Salamanca, het ere-doctoraat in de letteren van deze Universiteit werd toegekend.

Door de oprichting van het Instituut voor Naamkunde en van het Internationaal Centrum voor Onomastiek heeft de Jubilaris, die wij vandaag huldigen, inderdaad voor een nog jonge wetenschap zoals de onomastiek, vruchtbaar werk geleverd. Hij heeft het gedaan met volharding en moed, ondanks het ontbreken van de nodige technische hulpmiddelen, die eerst zeer onlangs door de Academische Overheid werden ter beschikking gesteld; ondanks de beproeving en tegenslagen die hem in zijn familie niet zijn gespaard gebleven, vooral toen keer op keer, in 1959 en 1962, zijn beide oudste zonen op mannelijke leeftijd van hem naar de eeuwigheid van God zijn heengegaan.

Lief en leed hebben, zoals elk mensenleven, ook het leven van Professor Van de Wijer vergezeld. Maar hij moge overtuigd zijn van de dankbaarheid en de erkentelijkheid van de zijnen, van de oud-germanisten en de jong-germanisten van de Leuvense Alma Mater, die hun voorzitter en ere-voorzitter herhaaldelijk hebben gehuldigd, van zijn medewerkers aan « Nieuw Vlaanderen », die hem bij zijn 60^e verjaardag, op 16 november 1943, met een hulde-nummer hebben verrast, van zijn vakgenoten en oud-studenten die hem naar aanleiding van zijn 25-jarig hoogleraarschap in 1944 een « Feestbundel Van de Wijer » hebben aangeboden, van zijn mede-leden in het « International Committee of Onomastic Sciences », die hem in een « Album Amicorum » op initiatief van wijlen *Prof. Sever Pop*, blijk gegeven hebben van hun sympathie toen hij in 1953, 70 jaar oud werd, van zijn vrienden uit de politieke en kulturele wereld die hier vandaag als een uitgelezen trouwe schaar verzameld zijn om nog eens te getuigen van hun vriendschap tegenover Professor Van de Wijer en die ook Mevrouw Van de Wijer zeer gaarne in deze dankbare hulde willen betrekken.

Moge deze huldiging niet de laatste zijn en moge de bijbelse levensduur « dies annorum nostrorum octoginta anni » aan Professor Van de Wijer niet bewaardheid worden: wij wensen allen zeer vurig dat hij nog vele jaren van het leven zou mogen genieten, te midden van zijn familie en van zijn vrienden.

De aktiviteit van Prof. Dr. H. J. Van de Wijer op Vlaams gebied en meer in het bijzonder in het K.V.O.H.V.

door Dr. J. Lebeer

Mijnheer de Voorzitter,

Zeergeachte Professor Van de Wijer,

Dames en Heren,

Wat we van prof. Van de Wijer wisten en wat we uit de rede van prof. Draye over zijn wetenschappelijk werk nu nog meer hebben vernomen, zou meer dan voldoende zijn om hem door kollega's en oud-leerlingen te zien huldigen.

Was dat nu, niettegenstaande het vele, alles, dan zou het gezelschap van vandaag toch zuiverder gotisch gebleven zijn. De velen van een andere herkomst, die hier zijn, hebben inderdaad ook andere redenen om mee te vieren.

Prof. Dr. Van de Wijer behoort enerzijds tot de schare stille werkers, die aan de infrastructuur van onze heropstanding bouwen en die een volk nodig heeft om te leven ⁽¹⁾ ⁽²⁾. Neen, hij heeft niet altijd aan de straat getimmerd, hij heeft niet gefungeerd als propagandist of volksredenaar — dat hebben Vliebergh, Scharpé, Persijn, Lod. de Raedt, Mac Leod, Sencie, Muls en zoveel anderen ook niet gedaan — maar hij heeft, vooraf reeds, de grote verdienste vele generaties universitaireren als Vlaamse kultuurdragers over het land te hebben uitgezonden.

Slechts weinige jaren is hij dan daarna ook wat in de schijnwerpers verschenen, en nog wel minder voor het grote publiek dat regeert over de populariteit. Het is nochtans om *die* jaren dat wij, oud-gedienden en niet-germanisten, hier zijn, om naast de professor te huldigen de hoofdredakteur van « Nieuw-Vlaanderen » en de voorzitter van het Katholiek Vlaams Oud-Hoogstudentenverbond.

Zo heeft Prof. Van de Wijer op twee fronten gestaan en heeft hij van beide recht op deze dag.

Zal ik nu, na prof. Draye, kort en objektief zo wat « vertellen » over dat tweede front. Achter en in die geschiedenis ligt de Van de Wijer verborgen, die het V.V.A. vandaag huldigen wil.

Toen Van de Wijer in 1919 naar Leuven werd geroepen, landde hij daar aan midden de brokstukken van de tragische naoorlog. De anti-Vlaamse progrom had wel veel lam geslagen en de genezing kwam traag — maar ze kwam toch, en de vossen brachten van achter de IJzer veel genezend materiaal mee: sanguis martyrum, semen flamingatorum.

En laat het nu romantisme heten — waarom moeten we ons daarover schamen? Alle liefde is romantisch! Zou zonder een beetje romantisme niet zeer veel op alle gebied ongedaan gebleven zijn? Al is er, helaas, ook over menig vaandeldrager met de dichter te weklagen: « en de wereld trapte ze dood » — laat het dus misschien maar wat romantisme heten, overgebleven uit zijn studietijd, dat Van de Wijer niet onverschillig op zij kon blijven staan,

maar oordeelde, als universitair, verplichtingen te hebben tegenover de gemeenschap waarin hij thuis hoort. Hij realiseerde wat prof. Peremans, later in « Ons Leven » (3) aan de professoren als een plicht voorschreef, waarvan Mgr. Van Waeyenberg in zijn openingsrede van 1938 het belang betoogde (4) en waar sedertdien nog zó dikwijls werd op gewezen — in de allerjongste tijd nog zeer uitdrukkelijk door Michiel van de Kerckhove bij de inhuldiging van het « Huis der Vlaamse leergangen » (5).

Het is de tweede grote verdienste van Van de Wijer geweest dat hij, na 15 jaar professorale wetenschappelijke arbeid, er toe overging zijn tijd en zijn Katheder te delen met meer openbare bemoeiingen en aanvaardde Nieuw-Vlaanderen en K.V.O.H.V. te leiden en te regisseren.

Het begon met Nieuw-Vlaanderen dat vertrok op 1 januari 1935. Boven een indrukwekkende lijst van Redaktieraad en Beschermheren (6) stond geblokletterd de eerste en hoofd-geloofsbelijdenis van Nieuw-Vlaanderen :

« Wij wensen één hart en één ziel in Vlaanderen » (7).

Eerst doodgezwegen, groeide zijn gezag snel en sterk genoeg om reeds in juni aangehaald te worden in een Kamerdebat.

In het nummer van 1 juni verscheen in een bijdrage (8) het woord « federale gedachte ». In een kommentaar op dat artikel, getiteld : « Nieuwe Wegen » en ondertekend Van de Wijer (9) wenst Nieuw-Vlaanderen ook in algemene Vlaamse Politiek de richting te mogen geven en daarin, op raad van een lid van de Vlaamse kamergroep « zijn gang te gaan, zonder zich aan partijpolitiek te storen » (10).

Dat was een gedurfde raad gegeven, en een sterke daad gevraagd. De raad werd opgevolgd, maar er kwam spoedig reactie. Want in aanvullende verklaringen over die « nieuwe wegen » van dezelfde « Van de Wijer » werd reeds een paar weken later (10a) het gerucht vermeld dat « de Vlaamse kamergroep er zou aan denken in een nieuw weekblad de oude formule van « grondwettelijk zelfbestuur » te gaan verdedigen.

De beschouwingen over de IJzerbedevaart van augustus daarop, waarin geschreven werd over « ruime concentratie rond de federale gedachte » (11) zullen er misschien niet helemaal vreemd aan geweest zijn dat dit nieuw weekblad inderdaad 3 maand later verscheen (12). Het is zijn heel leven in dispuut geweest met Nieuw-Vlaanderen en Van de Wijer. Nog vóór het verscheen zelfs had dit dispuut reeds een akute crisis doorgemaakt op het kongres van de Katholieke Vlaamse Landsbond (13). Aan de dagorde stond een bespreking over « de hervorming van de staatsstructuur », samen met anderen had Van de Wijer zich in de bespreking gemengd (14). Hij erkende hoffelijk de verdiensten van de taalwetten en de eerlijkheid hunner promotoren (15). Hij betoogde echter dat Vlaanderen er « zijn eigen uitbouw » niet kon mee bereiken en dat alleen een hervorming op federatieve grondslag dat kon doen.

Dat gebeurde in 1935 en vandaag 1963 erkent de voorzitter van de Senaat dat « we » de gelijkheid wel in rechte, maar niet in feite hebben bereikt (16).

Kan men nu de betekenis van een betoog meten aan de reacties waarop het wordt ontvangen en aangevallen (17), dan is een bloemlezing samen te stellen van de kommentaren die in hoofdzaak op Van de Wijer loskwamen (18). We gaan die bloemlezing hier niet doorlezen ; wie snel moet rijden derapeert al eens, en we zullen ze later nog wel eens zien deraperen.

Maar intussen

Van de Wijer ploegde voort

en kreeg einde 1935, versterking met de oprichting van het K.V.O.H.V.

De K.V.O.H.V. bonden : dat is nu weer een andere geschiedenis, en een spel in 3 bedrijven : het 1ste speelde vóór de oorlog van 1914 ; het 2de van 1935 tot 1939 onder Van de Wijer en het 3de speelt vandaag zeer actief voort in het V.V.A.

Hier toch een eresaluut aan de spelers van het 1ste bedrijf dat begon in 1902 in Oost-Vlaanderen (19). Het kreeg zeer spoedig medespelers in alle provincies en richtte, kort nadien, het gekende Vlaams Sekretariaat op ; maar alles viel met de oorlog van 1914.

Konden we nu Nest Claes — de memoralist — die de leider was van het Vlaams Sekretariaat, overhalen ook eens de memoires te schrijven van alles wat daar in die Montigniestraat aan Vlaamse strategie werd besproken en bedisseld (20).

Eindelijk december 1935, na een plaatselijk initiatief van Antwerpen vertrekt opnieuw een K.V.O.H.V. en fungeert Van de Wijer er als voorzitter.

Vertrokken met een zelfde doel en komend onder een zelfde leiding, waren Nieuw Vlaanderen en K.V.O.H.V. onvermijdelijk na korte tijd een tweespan (21).

Dat is dan voor Van de Wijer een periode geworden van onverpoosd streven om alle Vlamingen, met uitschakeling van persoonlijke voorkeur, samen te brengen rond een eensgezinde « grote, algemene politiek voor Vlaanderen » (22) en te « koncentrereren » rond een « federale gedachte » als rond een concreet voorstel voor « publiekrechtelijke structuurhervorming ».

Dat woord concentratie, waarmee Nieuw-Vlaanderen in 1936 uitpakte, is geschiedkundig geworden in de Vlaamse beweging van die tijd. Het is een leitmotiv geweest, voorgezongen en georkestreerd door Nieuw-Vlaanderen en K.V.O.H.V. onder leiding van Van de Wijer, door een massa, lang nadien nog, nagezongen (23), maar ook door anderen slechts in sourdine meegemompeld.

Het beruchte concentratie-kongres van Leuven 19-7-1936 is een van de grote Vlaamse gebeurtenissen geweest in de tussenoerlogse periode. Het werd voorgezeten door Prof. Van de Wijer (24) en Prof. Eyskens, met Prof. Van Cauteren als sekretaris en bijgewoond door ontelbare Vlamingen van alle pluimage : paters en priesters, professoren, studenten, partij-apatride intellectuelen, zowel als leidende politici en strijders van verschillende Vlaamse strekkingen.

Er groeide veel optimisme uit (25). Op 1 augustus drukt Nieuw-Vlaanderen triomfantelijk « Het Vlaamse Volksfront komt » (26) (27).

... en toch is het niet gebeurd — en Van de Wijer bleef de zondebok (27a).

De kleurpartijen hadden vrees voor een superpartij en wensten alleen concentratie onder plooiën van de eigen vlag (28). Voor de enen waren die professoren « brave doch gevaarlijke utopisten die veel te studeren maar geen lessen te geven hadden » (29) ; voor een andere « doet K.V.O.H.V. slecht werk en heeft het er niet tussen te komen » (30) ; een derde « duldt geen politieke schoonmoeders » (31) en een vierde, voor wie « de flaminganten Vlaanderen hebben kapot gemaakt » (31a) en die zelf opmarcheert naar een grootser ideaal « kan geen aandacht schenken aan het intellectueel palaber waaraan de concentratiemannen hun tijd verbeuzelen » (32). Ten slotte, een paar jaar later nog altijd, zijn het « de hogeschoolprofessoren, die hun nadenkend verstand het gemakkelijkst hebben vergeten » en « hebben de studenten meer invloed gehad op de politieke overtuiging van sommige professoren dan omgekeerd » (33).

Met een beschouwing over « de kwade trouw van professorale grappenmakers en later nog, de aanklacht dat Nieuw-Vlaanderen « zich had vergrepen aan de

kristelijke moraal » (34) konden Van de Wijer en zijn concentratiesleep het dan verder wel stellen (35) en wij voor vandaag ook. Wie weet ten andere zou Van de Wijer, uit caritas, niet liever vergeten alles wat, 20-25 jaar geleden auf Flügeln des Gesanges over hem werd gezegd en geschreven.

Met serene gelatenheid, alsof hij een goed politicus aan 't worden was, heeft hij alles over zich laten heengaan. Nieuw-Vlaanderen werd meer en meer het algemeen weekblad van de Vlaamse intellectuelen en K.V.O.H.V. groeide even snel aan leden en activiteit (36).

Nu zullen we het verder verhaal kort maken en voor K.V.O.H.V. niet detaileren de moties — waaraan Vlaanderen eigenlijk nooit een tekort heeft gekend — de studievergaderingen met hun referaten, de brochures die in hun tijd zo'n ophef hebben gemaakt (39), de beruchte politieke diners (40) — waarvan ik me herinner, en hij waarschijnlijk ook dat, nu 25 jaar geleden de huidige voorzitter van V.V.A., toen voorzitter van het K.V.H.V. er een bijwoonde. We zwijgen dan nog over de mondaniteiten van de grote K.V.O.H.V. galabals (41).

Gedurende de 4 jaar dat het maar heeft mogen duren was Van de Wijer er toch in geslaagd een massa ex-universitairen weer samen te brengen — maar in volle groei, december 1939 maakte een nieuwe oorlog er weer een einde aan (42).

Nieuw-Vlaanderen, kon hij als kultureel weekblad, met zijn 24 tot 36 ge-regelde rubrieken, al de oorlogsjaren door loodsen. Wie in die tijd zelfs een zuiver-wetenschappelijk tijdschrift had uit te geven, kan getuigen van de stoffelijke moeilijkheden, de gevaarlijke eisen en de petite-bête bemoeiingen van de bezettende overheid. Het is ook weer niet de minste verdienste van Van de Wijer geweest dat alles te hebben getrotseerd en tot in 1944 te onzen dienste, Nieuw-Vlaanderen fier en onafhankelijk te hebben in leven gehouden tot de roes van de zogenaamde vrede, het hem verder onmogelijk maakte.

Wat zou iemand dan ook wrevelig of boos geweest zijn, omdat zijn brieven vaak zonder antwoord bleven ! Dat was enkel een kenmerk van Van de Wijer, iedereen kende dat, vergoelijkte het omdat ieder wist wat hij allemaal te dragen had en niemand zou hem daarom iets minder ten dienste hebben gestaan.

Want zo onder als vóór de oorlog, bleef het enig adres van Nieuw-Vlaanderen Schreurevest 29. Hij droeg de verantwoordelijkheid van de redactie die in woord en ordewoord het peil van een voorname discussie moest behouden en voor de overige rubrieken aan de eisen van de lezer moest voldoen. Wat heeft hij zelf allemaal niet moeten schrijven of, om kwaad af te weren, moeten schrappen ? En wat minder gekend en gewaardeerd wordt, is het slavenwerk van de korrektie, het verbeteren van taal- en stijlfouten, komma's en punten, alles steeds in druk tempo ; met daarnaast nog een deel van de administratieve en financiële rompslomp en de onderhandelingen met de uitgever, die veraf woonde, maar die, goddank voor Nieuw-Vlaanderen, Van Mierlo heette.

Dames en Heren,

Ik heb bij het afrollen van deze korte koude film, meer dan eens het woord « federale gedachte » moeten gebruiken. Het is mijn taak niet, noch gaat het erom de geschiedenis daarvan te schrijven, noch om een pleidooi er voor te houden. Wel was dit het meest omstreden standpunt van Nieuw-Vlaanderen en K.V.O.H.V. ; dat waarvoor Van de Wijer het het scherpst te ontgelden had. Men zou hem vandaag bijna als vergelding en als akte van ereboet het feit kunnen aanbieden dat het *woord* niet meer dezelfde steen des aantoots is van vroeger en dat het zonder veel ergernis te geven kan worden uitgesproken.

Het gaat evenmin om hoog van de toren te blazen voor het een en ander dat in die periode werd bereikt en waar Nieuw-Vlaanderen en K.V.O.H.V. zich mee hadden vóórgespannen (43).

Het gaat er om Van de Wijer te huldigen voor zijn leidende rol in die tijd, voor de ridderlijkheid, de volharding, de opofferingen en de belangloosheid waarmee hij alles heeft verricht.

Ook zij die niet meevooisten moeten erkennen dat men een voornaam universiteitsprofessor kan zijn, wetenschappelijk werk presteren, een onberispelijk civiel burger blijven en toch de federale gedachte kan verdedigen. Hij deed dit omdat hij haar aanzag als de enige weg om gedaan te maken met het eindeloos geroffel op de grieventrommel — wat tenslotte geen oplossing is — met de palaber- en kluitjespolitiek waarmee wij steeds de geminoriseerden blijven.

Hij is daardoor een der exponenten geweest van de periode die, na Lodewijk de Raet de Vlaamse Beweging ruimer, groter en grootser, « pragmatischer » begon te zien.

En met zijn concentratiedroom was hij de heraut van een eendracht die de politieke partijen het laveren met « eendaagse, broksgewijze noodoplossingen » uit een unitaristisch konservatisme verlossen zou, en recht door zou kunnen laten varen.

Van de Wijer was gróót genoeg om zich, zonder omzien, voor zijn overtuiging in te zetten — alleen maar omdat het zijn overtuiging was. Want... Want hij had bij dit alles niets te winnen, alleen maar te verliezen. Hij heeft er bij gewonnen ontzagelijk veel werk en persoonlijk vaak kwaadaardige aanvallen. Hij heeft er bij verloren de quiéteit van hen die onbesproken en ongestoord zich beperken bij hun dagtaak en rustig genieten van de wetenschap of de hobby die hun het liefst is. En wie zal zeggen de dagen en nachten die Van de Wijer heeft opgeofferd en wat het rustige en aangename in het familieleven er meer is te kort gedaan geweest ?

Mevrouw,

In het huis waar de man al zijn tijd en werk aan een opgenomen taak weggeeft, is de vrouw de eerste grote verwaarloosde, wee dan hem indien ze zich zó voelt. Maar gelukkig indien ze hem begrijpt, steunt en aanmoedigt in zijn moeilijkheden en tegenkantingen en hem in zijn werk zijn gang laat gaan.

Het ware van ons een grove ondankbaarheid Mevrouw Van de Wijer niet eerbiedig te betrekken in de hulde die we de professor betuigen.

Beste Professor Van de Wijer,

We zijn blij U te hebben kunnen loshalen uit de ondergedokenheid in uw toponymie om U aan dat verleden eens te herinneren.

We huldigen U voor de jaren die U hebt opgeofferd, in arbeid, kommer en strijd, de kritiek die U hebt getrotseerd en gedragen, alles met de moed en de volharding van hen voor wie « point n'est besoin de réussir pour persévérer ».

Wel is uw concentratie er nog niet, maar toch kan een bijna eendrachtig Vlaanderen opmarsjeren naar Brussel.

Wel is ook het woord federalisme en federalisering voor velen nog ongegeerd, maar over de opvatting, de draagwijdte en de inhoud ervan kan, zonder schroom, ook door mensen met een « hartstochtelijke gematigdheid » worden gesproken als basis voor wat men, met een algemeen aanvaard woord heet : « de noodzakelijke omvorming van de Belgische staatsstructuur » (44). Aan het gereedmaken van deze dubbele mogelijkheid is uw aandeel zeer groot geweest.

Mocht nu een steeds groter wordende professorale elite met V.V.A. meegaan, dan groeit meteen een echte V.V.B. en is misschien de hoop niet ijdel dat toch eens het geen « ongelijk meer blijft, Vlaams te zijn » — dixit Em. van de Velde — maar uw droom werkelijkheid worde : één hart en één ziel in Vlaanderen.

- (1) En nu gaan we er niet over filosoferen en de verdiensten afwegen van de ene tegenover de andere, van de strijders op het forum en van de stille werkers die een volk helpen groot te zijn. Ook de pijnlijke vraag die daarbij past gaan we niet onderzoeken of vele van de besten onder ons, naderhand beschouwd, hun krachten niet verkeerd hebben gebruikt en of ons volk niet meer zou gebaat geweest zijn hadden ze met hun grote begaafdheden het industrieel, economisch, financieel en wetenschappelijk meer macht en aanzien bijgebracht; of dat voor ons niet een chronische verliespost is geweest waardoor de overzijde des te langer, veilig, haar velerlei gunstposities gestabiliseerd heeft kunnen behouden.
- (2) Laten we ons in gedachte maar eens realiseren, om bij het eenvoudigste te blijven, bv. aan de hand van Dr. M. Cordemans' «Dr. Laporta en de student», wat menig vergeten collegeleraar in de stilte en de duisternis van de catacomben, hebben getrotseerd en verlicht om van ons Vlamingen te maken.
- (3) 51e jaar nr 6 «dat het niet aan te nemen is dat iemand zich afzondert, door de wetenschap, van de gemeenschap waartoe hij behoort en zich als wetenschapsmens ontslagen acht van de plichten tegenover die gemeenschap».
- (4) Als de onmisbaarheid en de betekenis van een intellectuele aristocratie voor 's lands grootheid.
- (5) «Onze Alma Mater» XVI/4/1962 — «De Linie» 26.X.62.
- (6) Komitee van Redactie: Mr. L. Bosmans, Prof. Cardijn, Mr. E. van Dessel, Prof. A. Dumon, Prof. G. Eyskens, Prof. Vander Mueren, Ir. van Overstraeten, Dr. F. de Pillecijn, Dr. Th. De Ronde, Ir. Schoorens, Prof. H.J. van de Wijer.
Beschermd Komitee: de heren: van Bauwel, Collin, Daels, Dumon, Eyskens, De-groeve, Grootaers, van Huffelen, Vander Mueren, Muls, Pil, Scharpé, Streuwels, Ulix, van de Wijer, de Vleeschauwer (Gent).
- (7) Herhaaldelijk werd later nog verzamelen geblazen voor «verstandhouding, eensgezindheid, Vlaams bewustzijn en weerbaarheid» tegen «moedeloosheid, onverschilligheid en gevit rond kleinigheden». Zie o.m. N.V. nr 8. — In het nr van 28-9-35 schrijft N.V. dat het «wordt geleid door een groep Vlamingen die, al zijn de schakeringen van hun individuele zienswijze in zeker opzicht wel verscheiden, toch solidair een ernstige poging doen om de Vlaamse strijdgemeenschap te verenigen op zuiver Vlaams-nationaal en tevens ridderlijk staatkundig standpunt, en anderzijds de geest van lichtvaardigheid en a-prioristisch wantrouwen tegenover gedachtenoten die andere zienswijzen delen tot vruchtbaarder houding te brengen».
- (8) Getekend V.M. — nr 22 op 1 juni 1935.
- (9) 15 juni '35.
- (10) Waarschijnlijk werd die raad niet gegeven in opdracht van de Vlaamse kamergroep, want «we weten dat de Vlaamse kamergroep op Vlaams gebied een homogeen geheel is» (5-10-35).
- (10a) 6 juli 1935.
- (11) 17 augustus '35.
- (12) 9 november '35. Redaktieraad, beheerraad of medewerkers worden niet vermeld.
- (13) 19.XI.'35.
- (14) E.H. Jan Bernaerts, F. de Pillecijn, Dumon, van Dieren, Vander Mueren, Vertessen en nog andere, die, allen, zonder evenwel het woord te gebruiken, met een omschrijving dezelfde idee verdedigen.
- (15) o.a. nog 23.XI en 30.XI.'35 («oude en nieuwe wegen V/L A.C.W.»); 14.XII («primauteit in feite»).

- (16) Op een politiek diner van «Mars et Mercure» op 20 december 1962 (Libre Belgique 21-12-1962, en Standaard 21-12-1962).
- (17) Alle aanwezigen waren het natuurlijk met de opvatting voor federalisering niet eens. De meest opgemerkte stem — contra — was deze van de «Katholieke Vlaamse politieke jeugd» die met een lang beroemd gebleven lijst van achttien argumenten pleitte voor de centralistische opvatting van de Belgische Staat.
Beschouwingen allerlei zijn te vinden in de dagbladen en weekbladen van die tijd. De ene gaan in de aard van de uitspraak op een feestvergadering in oktober 1935 op het A.C.W. te Kortrijk; ze verwerpt «het stelsel vooruitgezet door enige opruiers in de laatste zitting van het kongres van de K. Vl. Landsbond» (N.V. 23.XI.'35). Andere integendeel aanzien de bespreking als veel ernstiger. Als getuige van de opgewekte belangstelling, kan gelden dat «Hoger Leven», als na-studie, vanaf 3 november '35 tot 30 mei '36 niet minder dan 38 uitgebreide interviews publiceerde over het thema «waar gaat Vlaanderen heen», komende van personen die in het openbaar, politiek of kultureel leven een klinkende naam droegen. De uitkomst van dit enkwest pleit niet voor een van de verschillende benamingen, bleef bij algemene besluiten die neerkwamen op wat N.V. poneerde als reden om te streven naar een concreet voorstel, waar ieder zou kunnen bij aansluiten, nl. 1) de nood aan een algemeen programma waarbij alle verstrooide Vlamingen kunnen aansluiten; 2) een Vlaamse opmars mag niet door eenzijdigheid worden verminkt, maar moet worden geleid tezelfdertijd op alle gebieden: economisch, sociaal, politiek; 3) het minderwaardigheidskompleks moet worden afgelegd; we moeten grijpen naar een levensstijl in eenklank met alle westerse beschaving en kultuur.
- (18) Het woord was nochtans niet nieuw, noch als slogan noch als onderwerp van studie en bespreking. (a) De ene noemde het zelfs reeds verouderd; (b) een ander sprak van «federale psychose»; (c) alle andere slagwoorden werden aanvaard «publiekrechtelijke structuurhervormingen»; (d) «organieke wijziging van de staatsstructuur»; (e) «kultuurautonomie»; «zelfbeschikkingsrecht»; «staatsvorming»; «de Belgische staatsorde structureel en organisch aanpassen aan de levens- en ontwikkelingsbehoeften van de twee volkeren die huizen in het Belgisch staatsverband»; (f) al die bepalingen gingen door als duidelijk en concreet; allen over woord en gedachte «federale idee» werd de bespreking maar steeds gereserveerd tot er zg. «meer concrete voorstellen zouden worden voorgelegd». V.d.W. N.V. en K.V.O.H.V. aanzagen nu juist hun idee als het meest concrete voorstel en een inzet voor concrete bespreking!
(a) Er waren o.m. de brochures van Prof. L. van Bauwel: het statuut Herman Vos in 1928: de bijdrage van het Vlaams Rechtskundig Tijdschrift, 28 en 29; het verslag van de studies «voor politieke vraagstukken» 30 (uitg. Vonksteen).
(b) Morgenpost 30-10-1935.
(c) Hoger Leven 24-11-1935 — Morgenpost 2-10-1935.
(d) Landsbond en Elckerlyc.
(e) Morgenpost 30-12-1935.
(f) Elckerlyc 7-12-1935.
- (19) Met Dr. Is. Bauwens (als voorzitter), vrederechter De Decker, Lodewijk Dosfel, Dr. Speleers, Karel Heyndrickx (de opstellers van het «Studentenliederboek» en van «Blondinetje»).
- Volgden vlug:
West-Vlaanderen: Dr. Deplae, Notaris Persijn, Dr. Doussy, Dr. Vandebulcke e.a.
Antwerpen: Dr. van de Perre, Arnold Hendriks, Dr. Lindekens, Dr. Laporte e.a.
Limburg: Dr. Quintens, Dr. Poelmans e.a.
Brabant: Ir. Joly, Dr. Borginon, Adv. van Dieren e.a.
- (20) Op de kommandobrug: Fr. van Cauwelaert, Dr. van de Perre, Arnold Hendriks.
- (21) Beide namen ze het op voor een eendrachtig streven naar de noodzakelijke omvorming van de Belgische staatsstructuur op federatieve grondslag. Het heeft nochtans geduurd tot 29-5-1937 vooraleer N.V. kon doorgaan als «de spreekbuis» van K.V.O.H.V., en tot 26-6-1937 om er het «officieel orgaan» van te worden.
- (22) In zijn nummer van 6 juni had N.V. onder de titel «Naar een grote politiek in Vlaanderen» geschreven over «de grote zedelijke, godsdienstige, Vlaams-nationale, kulturele, sociaal-economische nood in Vlaanderen» en «de nood aan eendracht».

- (23) *Het was in 36 en 37 en zelfs nog eens bij de verkiezing van 38 een drukte van belang rond die «concentratie».*
- (24) *Als voorzitter K.V.O.H.V. en hoofdredakteur N.V. Hij sprak de openingsrede uit, maar het voorzitterschap en leiding der besprekingen werd waargenomen door prof. Eyskens.*
- (25) *Het was van oordeel dat de methode van fragmentaire oplossingen heeft uitgediend en dat een «geheel» moet worden nagestreefd om Vlaanderen onverminderd te bevestigen in een zelfstandig en nationaal volksleven. Het besloot met de wens dat «boven partijen, groeperingen en standen, een machtsconcentratie... zou worden opgericht tussen de Vlaamse politieke, sociale, economische en kulturele formaties tot de gemeenschappelijke verdediging van het Vlaamse volksbestaan en het opbouwen van een Vlaamse kristelijke en volkse orde in Vlaanderen».*
- (26) *Provinciale kongressen volgen nog nl. Antwerpen 17-3-1937; Kasterlee 1-8-1937 en 20-3-1938; ook Turnhout.*
- (27) *Het kwam inderdaad tot een principieel akkoord tussen V.N.V. en K.V.V.; in december 1936.*
- (27a) *Al ging het helemaal niet over federalisme op dat kongres.*
- (28) *Ook het A.C.W. o.a. droeg vanaf het begin de concentratiegedachte niet in zijn hart (cfr. kongres Kortrijk (nota 17); A.C.W. kongres Luik 10-11-1935).*
- (29) *Gazet van Antwerpen 9-1937. Om die uitspraak werd ze wel op de vingers getikt door Standaard 8-10.*
- (30) *Volk en Staat.*
- (31a) *Van Severen 10-8-1936.*
- (32) *Van Severen Landdag 1936.*
- (33) *Elckerlyc 4-6-1938.*
- (34) *De Courant 7-5-1938 — Elckerlyc 7-5-1938.*
- (35) *De discussie werd op zo'n toon gevoerd dat Prof. van Bauwel in N.V. 14-5-1938 er van af zag «nog verder te discussiëren met personen die de moed niet hebben hun smaad-artikelen te ondertekenen».*
- (37) *16-1-1937.*
- (38) *Er werd slechts een maal tegen gezondigd (in Roeselare 6-4-1937); maar West-Vlaanderen werd door de Centrale Raad te recht gewezen, dat dit niet meer gebeuren zou.*
- (39) *Het Vlaams standpunt nopens de militaire ontwerpen — november 1936. Ontwerp van taalstatuut voor het leger. Onze economische weerbaarheid. Limburg een kolonisatiegebied (Pinxten 1939). Vlaanderen het kolonisatiegebied (een verpletterend, gecijferd bewijs van de Vlaamse achteruitstelling in de openbare besturen.*
- (40) *29-11-1936 (Delwaide) — 31-1-1937 (Elias) — 2-5-1937 (Daels) — 28-11-1937 (Vander Mueren) — 10-12-1938 (E.P. Stracke) — 15-1-1939 (Geyl) — 12-12-1939 (C. Verschaeve, moest worden afgelast).*
- (41) *8-1-1938 — 10-12-1938 — 2-10-1939 moest wegens de oorlogsomstandigheden worden afgelast.*
- (42) *16-12-1939.*
- (43) *De neutraliteitspolitiek, het opzeggen van het Frans militair akkoord, de vervlaamsing van het leger, de amnestie, de belangstelling rond de Vlaamse economische problemen.*
- (44) *M. Ruys in Standaard (na jeugdkongres C.V.P.) 19-3-1963.*

De Onderlinge Ziekenkas

Mutualiteitsvereniging voor Vrije Beroepen
Wettelijk erkend bij Koninklijk Besluit van 20-10-1953
Telefoon : 38.49.48 — Postcheque : 4402.75

De Onderlinge Ziekenkas werd gesticht door en voor de vrije beroepen.
De Onderlinge Ziekenkas omvat volgende diensten :

A. DE GEZONDHEIDSDIENSTEN :

verlenen aan de leden en hun gezin dezelfde voordelen en tussenkomsten als deze voorzien voor het Regentsbesluit van 21 maart 1945 betreffende de verplicht verzekerden.

Bijdrage :

voor alleenstaanden 180 fr. per maand
voor gezinshoofden 230 fr. per maand
voor schoolgaande kinderen van 17 tot 25 jaar en inwonende ascendenten wier maandelijks inkomen 2.000 fr. niet overtreft 50 fr. per maand.

B. DIENST DER VERGOEDING BIJ VOLLEDIGE WERKONGESCHIKTHEID ten gevolge van ziekte en ongeval.

De vergoedingen worden uitgekeerd van de 21^e dag der werkongeschiktheid af.

REEKS E. maandelijks bijdrage 85 fr.
dagelijkse vergoeding : 300 fr. per werkdag gedurende 5 maanden + 10 dagen.
100 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

REEKS F. maandelijks bijdrage 170 fr.
dagelijkse vergoeding : 500 fr. per werkdag gedurende 5 maanden + 10 dagen.
200 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

REEKS G. maandelijks bijdrage 225 fr.
dagelijkse vergoeding : 500 fr. per werkdag gedurende 2 maanden + 10 dagen.
700 fr. per werkdag gedurende de drie volgende maanden.
400 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

REEKS H. maandelijks bijdrage 275 fr.
dagelijkse vergoeding : 700 fr. per werkdag gedurende 5 maanden + 10 dagen.
400 fr. tot de ouderdom van 64 jaar voleind.

OUDERDOMSGRENS voor aanvaarding 40 jaar.

WACHTTIJDEN voor gezondheidsdiensten en vergoeding voor werkongeschiktheid 6 maanden; kraamfonds 10 maanden.

Bijdragen te storten maandelijks, per trimester, per semester of per jaar. Ze mogen van het bedrijfsinkomen afgetrokken worden.

SLUIT AAN BIJ DE ONDERLINGE ZIEKENKAS Markgravelei 26, te Antwerpen

Desgewenst komt een afgevaardigde aan huis inlichtingen verschaffen.

HET BESTUUR :

de Sekretaris, de Voorzitter,
Dr R. Roosens. Dr J. Van Reeth.

Ondervoorzitters,

Dr P. Timmermans. Apot. M. Raeymaeckers.

Dr A. Corthouts, Mter E. Daeseleire, Apot. J. De Decker, Dr J. Goovaerts, Dr A. Huybrechts, Dr R. Luyten, A. Kengen mondarts, A. Saen Architect.